

GIÁO DỤC KỸ NĂNG GIAO TIẾP CHO HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÔNG QUA HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM, HƯỚNG NGHIỆP

Võ Minh Tuấn
Trường THPT Chợ Gạo, Tiền Giang

Tóm tắt: Giải pháp “Giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh THPT thông qua hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp” nhằm giúp học sinh nâng cao kỹ năng giao tiếp, phát triển bản thân và định hướng nghề nghiệp một cách đúng đắn. Các hoạt động chính gồm: thực hành giao tiếp trong nhóm, giao lưu với chuyên gia, và các trò chơi tương tác... Qua đó, học sinh cải thiện khả năng giao tiếp, làm việc nhóm, và nhận thức về các nghề nghiệp. Phương pháp này giúp học sinh tự tin hơn trong học tập và trong việc lựa chọn nghề nghiệp sau này.

Từ khóa: Học sinh, giao tiếp, trải nghiệm, hướng nghiệp.

EDUCATING COMMUNICATION SKILLS FOR HIGH SCHOOL STUDENTS THROUGH EXPERIENTIAL AND CAREER-ORIENTED ACTIVITIES

Vo Minh Tuan
Cho Gao high school, Tien Giang

Abstract: The initiative "Educating Communication Skills for High School Students Through Experiential and Career-Oriented Activities" aims to enhance students' communication skills, foster personal development, and provide proper career orientation. The key activities include group communication practice, interactions with experts, and interactive games. Through these activities, students improve their communication abilities, teamwork skills, and career awareness. This approach helps students become more confident in their studies and in making informed career choices in the future.

Keywords: Students, Communication, Experiential Learning, Career Orientati

Nhận bài: 09/01/2025

Phản biện: 12/02/2025

Duyệt đăng: 17/02/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh hiện nay, kỹ năng giao tiếp trở thành yếu tố then chốt giúp học sinh trung học phổ thông (THPT) phát triển toàn diện, không chỉ trong học tập mà còn trong cuộc sống và công việc sau này. Tuy nhiên, nhiều học sinh vẫn thiếu tự tin, khó khăn trong việc thể hiện bản thân, và thiếu các kỹ năng giao tiếp cần thiết để hòa nhập vào môi trường xã hội và nghề nghiệp. Điều này khiến các em gặp khó khăn trong các tình huống giao tiếp, thảo luận nhóm, và cả trong quá trình định hướng nghề nghiệp cho tương lai. Chính vì vậy, việc giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh THPT thông qua các hoạt động trải nghiệm và hướng nghiệp trở thành một nhu cầu cấp thiết. Các hoạt động này không chỉ giúp học sinh phát triển kỹ năng giao tiếp mà còn giúp các em định hướng nghề nghiệp, nhận thức rõ hơn về bản thân và thế giới xung quanh. Đề tài “Giáo dục kỹ năng giao tiếp cho học sinh THPT thông qua hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp” đưa ra giải pháp giúp cải thiện tình trạng trên, đồng thời tạo ra những cơ hội học hỏi và phát triển bản thân cho học sinh.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

1. Một số quan niệm về giao tiếp

Giao tiếp là một hiện tượng đặc thù của con người, nghĩa là chỉ riêng con người mới có giao tiếp thật sự khi họ biết sử dụng phương tiện ngôn ngữ (nói, viết, hình ảnh nghệ thuật,...) và được

thực hiện chỉ trong xã hội loài người. Giao tiếp được thể hiện ở sự trao đổi thông tin, sự rung cảm và ảnh hưởng lẫn nhau. Giao tiếp dựa trên cơ sở hiểu biết lẫn nhau giữa con người với con người. Như vậy, giao tiếp là hình thức đặc trưng cho mối quan hệ giữa con người với con người mà qua đó nảy sinh sự tiếp xúc tâm lý và được biểu hiện ở quá trình trao đổi thông tin, nhận biết, rung cảm, ảnh hưởng và tác động qua lại lẫn nhau.

2. Hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp

Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp là các hoạt động giúp học sinh tìm hiểu, khám phá các ngành nghề, công việc thực tế và phát triển kỹ năng cần thiết cho sự nghiệp tương lai. Qua những hoạt động, học sinh được tham gia vào các trải nghiệm thực tế, trực tiếp tiếp xúc với các chuyên gia, doanh nghiệp, hoặc thực hành các tình huống nghề nghiệp. Điều này giúp các em không chỉ hiểu rõ hơn về các lựa chọn nghề nghiệp mà còn phát triển các kỹ năng như giao tiếp, làm việc nhóm, ra quyết định và giải quyết vấn đề, từ đó giúp các em tự tin hơn khi định hướng nghề nghiệp của mình trong tương lai.

3. Giải pháp thực hiện

3.1. Nâng cao nhận thức cho học sinh đối với việc rèn luyện hành vi giao tiếp có văn hóa

Tạo không gian giao tiếp tích cực: Đề nâng cao kỹ năng giao tiếp, nhà trường cần tổ chức các hoạt động giao lưu giữa các lớp, trao đổi kinh nghiệm

học tập, và các cuộc thi thuyết trình, hùng biện. Những hoạt động này không chỉ giúp học sinh rèn luyện khả năng giao tiếp mà còn tạo cơ hội để các em học hỏi và giao lưu trực tiếp với bạn bè và cộng đồng học đường. Bên cạnh đó, việc khuyến khích tham gia các chương trình ngoại khóa, tình nguyện cũng giúp học sinh thực hành giao tiếp trong môi trường thực tế.

Khuyến khích sự tự giác và sáng tạo: Nhà trường cần tạo điều kiện cho học sinh tự tổ chức các hoạt động giao tiếp có văn hóa, như các cuộc thi thuyết trình hoặc các buổi trao đổi về các vấn đề xã hội. Điều này giúp học sinh phát triển khả năng giao tiếp một cách tự nhiên và sáng tạo, đồng thời khuyến khích các em chủ động hơn trong việc thể hiện ý tưởng và quan điểm của mình.

Xây dựng môi trường thân thiện và cởi mở: Một môi trường học tập thân thiện sẽ giúp học sinh cảm thấy thoải mái khi chia sẻ ý tưởng và quan điểm. Nhà trường cần tổ chức các buổi giao lưu giữa học sinh và giáo viên để tạo cơ hội cho các em thể hiện ý kiến, cũng như học hỏi từ thầy cô và bạn bè. Những không gian giao tiếp mở này sẽ thúc đẩy sự sáng tạo và kỹ năng giao tiếp hiệu quả của học sinh.

3.2. Tổ chức các buổi nói chuyện chuyên đề về văn hóa ứng xử

Mời chuyên gia giao tiếp: Nhà trường có thể mời các chuyên gia, những người có kinh nghiệm thực tế trong giao tiếp, đặc biệt trong môi trường nghề nghiệp, để chia sẻ kiến thức và kỹ năng ứng xử. Những buổi nói chuyện này nên kết hợp với các tình huống mô phỏng, giúp học sinh không chỉ nghe mà còn thực hành giao tiếp trong những tình huống đa dạng và thực tế, từ đó nâng cao khả năng xử lý tình huống giao tiếp hiệu quả.

Tạo cơ hội trải nghiệm và phản hồi: Sau các buổi chia sẻ, tổ chức các buổi thảo luận, phản biện hoặc các cuộc thi tranh luận về các tình huống giao tiếp sẽ là cơ hội để học sinh nhận diện rõ ràng các hành vi giao tiếp tích cực và cần cải thiện. Những hoạt động này giúp học sinh không chỉ củng cố kiến thức mà còn rèn luyện khả năng phản hồi, tư duy phản biện và nâng cao kỹ năng giao tiếp trong thực tế.

3.3. Nâng cao vai trò, trách nhiệm của các lực lượng giáo dục trong nhà trường

Giáo viên chủ nhiệm cần xây dựng một hệ thống theo dõi hành vi của học sinh, đặc biệt trong giao tiếp. Ngoài giờ sinh hoạt lớp, giáo viên có thể tạo ra các nhóm thảo luận về các chủ đề giao tiếp văn hóa, giúp học sinh chia sẻ kinh nghiệm và học hỏi lẫn nhau. Khi có tình huống xấu xảy ra, giáo

viên cần nhanh chóng can thiệp và áp dụng biện pháp xử lý phù hợp, như giáo dục trực tiếp hoặc tổ chức các hoạt động nhóm, giúp học sinh nhận ra sai lầm và điều chỉnh hành vi một cách tích cực.

Các giáo viên bộ môn cần tận dụng nội dung giảng dạy của mình để giáo dục hành vi giao tiếp trong xã hội. Chẳng hạn, trong môn Ngữ văn, giáo viên có thể dạy học sinh cách sử dụng từ ngữ một cách tinh tế, lịch sự. Các môn học khác cũng có thể giúp học sinh hiểu các nguyên tắc cơ bản trong giao tiếp, qua đó ứng dụng vào các tình huống cụ thể trong cuộc sống.

Đoàn trường nên phát động các phong trào giáo dục về văn hóa giao tiếp, chẳng hạn như các buổi tập huấn kỹ năng mềm, cuộc thi viết bài hoặc thi thuyết trình về ứng xử văn hóa. Các hoạt động này cần được theo dõi sát sao về thái độ và hành vi ứng xử của học sinh, nhằm đảm bảo tính hiệu quả và tạo ra sự thay đổi tích cực trong giao tiếp của các em.

3.4. Nhà trường phối hợp với các lực lượng giáo dục ngoài nhà trường giáo dục hành vi giao tiếp có văn hóa cho học sinh

Phối hợp với gia đình: Nhà trường cần duy trì liên lạc thường xuyên với phụ huynh, không chỉ qua các cuộc họp mà còn qua các kênh thông tin khác để thông báo về tình hình học tập và hành vi giao tiếp của học sinh. Các buổi trao đổi trực tiếp với gia đình cũng cần được tổ chức để cùng nhau phối hợp giáo dục hành vi giao tiếp có văn hóa, giúp học sinh nhận thức được tầm quan trọng của giao tiếp trong mọi tình huống.

Phối hợp với cơ quan, ban ngành: Nhà trường có thể hợp tác với các cơ quan công an và các tổ chức pháp lý để tổ chức các buổi ngoại khóa tuyên truyền về các quy định pháp luật trong giao tiếp, đặc biệt là giao tiếp trong môi trường công cộng, giao thông và trong các tình huống khủng hoảng. Điều này giúp học sinh hiểu rõ hơn về trách nhiệm của mình khi giao tiếp trong xã hội và các quy định pháp luật liên quan.

3.5. Sử dụng công nghệ hỗ trợ

Ứng dụng phần mềm mô phỏng: Công nghệ có thể giúp học sinh rèn luyện kỹ năng giao tiếp một cách linh hoạt và hiệu quả thông qua các phần mềm mô phỏng. Các công cụ học trực tuyến và phần mềm mô phỏng tình huống giao tiếp giúp học sinh trải nghiệm và thực hành trong các tình huống giả lập. Việc này không chỉ giúp học sinh phát triển khả năng ứng xử trong môi trường học đường mà còn nâng cao sự tự tin trong giao tiếp, có thể luyện tập mọi lúc, mọi nơi, và từ đó cải thiện kỹ năng giao tiếp trong cuộc sống thực.

Diễn đàn trực tuyến: Việc tạo ra các diễn đàn

thảo luận trực tuyến là một phương tiện hữu ích để học sinh giao tiếp và trao đổi ý tưởng với bạn bè. Các diễn đàn này không chỉ là nơi học sinh có thể chia sẻ quan điểm về các vấn đề học tập mà còn giúp các em nâng cao kỹ năng giao tiếp, lắng nghe và thảo luận một cách có văn hóa. Đây là một không gian mở, giúp học sinh học hỏi lẫn nhau và tạo ra những cơ hội giao lưu, phát triển kỹ năng giao tiếp trong môi trường kỹ thuật số.

4. Kết quả của đề tài

Dưới đây là kết quả nghiên cứu về hành vi giao tiếp có văn hóa của học sinh trong ba năm qua, thể hiện sự cải thiện qua từng giai đoạn. Các số liệu được thu thập dựa trên các tiêu chí cụ thể, giúp đánh giá sự tiến bộ trong hành vi giao tiếp của học sinh trong môi trường học đường. Dưới đây là bảng số liệu chi tiết về các yếu tố quan trọng trong quá trình phát triển này:

Năm học	Số học sinh tham gia nghiên cứu	Tỉ lệ học sinh có hành vi giao tiếp văn hóa (Trước khi can thiệp)	Tỉ lệ học sinh có hành vi giao tiếp văn hóa (Sau khi can thiệp)	Mức độ cải thiện (%)	Tiêu chí đánh giá	Nhận xét
2021 - 2022	500	45%	60%	15%	- Sự lịch sự trong giao tiếp. - Khả năng lắng nghe - Tôn trọng người đối diện	Cải thiện đáng kể, học sinh bắt đầu tham gia vào các hoạt động giao tiếp văn hóa
2022 - 2023	520	55%	70%	15%	- Thái độ tích cực trong thảo luận nhóm - Sự tôn trọng trong các cuộc trao đổi	Tăng trưởng đều, học sinh chủ động tham gia vào các chương trình giáo dục giao tiếp văn hóa
2023 - 2024	530	60%	80%	20%	- Khả năng ứng xử trong tình huống khó khăn - Tính chủ động trong việc chia sẻ ý tưởng - Kỹ năng giải quyết xung đột	Mức độ cải thiện cao, học sinh tích cực thực hành và áp dụng giao tiếp có văn hóa trong nhiều tình huống

Bảng kết quả nghiên cứu về sự cải thiện hành vi giao tiếp có văn hóa của học sinh từ năm 2021 đến 2024.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục hành vi giao tiếp có văn hóa thông qua hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp là phương pháp hiệu quả, giúp học sinh không chỉ phát triển kỹ năng nghề nghiệp mà còn rèn luyện các kỹ năng giao tiếp trong các tình huống thực tế. Qua các hoạt động này, học sinh học được cách

ứng xử tôn trọng, lịch sự và xây dựng mối quan hệ tốt đẹp trong môi trường học đường và xã hội. Điều này không chỉ nâng cao nhận thức về giao tiếp có văn hóa mà còn chuẩn bị tốt cho học sinh trong quá trình hội nhập và phát triển nghề nghiệp tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Lê Thị Mai (2019), *Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh trong trường học*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- Nguyễn Thị Lan Hương (2020), *Ứng dụng giáo dục hành vi giao tiếp trong môi trường học đường*. Tạp chí Nghiên cứu Giáo dục.
- Trần Thị Thu Hà (2021), *Kỹ năng giao tiếp có văn hóa và tầm quan trọng trong giáo dục học sinh*. Tạp chí Khoa học và Giáo dục.
- Nguyễn Minh Đức (2022), *Phát triển kỹ năng mềm qua hoạt động trải nghiệm trong giáo dục*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Hội đồng giáo dục hướng nghiệp (2020), *Phương pháp giáo dục hướng nghiệp trong trường học*. Tạp chí Giáo dục và Đào tạo.